

HEYELAN DUYARLILIK, TEHLİKE VE RİSK ÇALIŞMALARI KAPSAMI

Ender Ahmet PERVANLAR - Rize İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ilimizde, afet anlayışını derinleştirmek kamu bilincini artırmak heyelan ve sel afetlerinde meydana gelen kayıpları azaltmak için vatandaşlarımızın ve kuruluşların ilimizde tekrarlanan doğal afetlere karşı daha duyarlı ve önceden önlem alabilecek kapasiteye ulaşmasını amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: heyelan, sel, bilinçlendirme, önleyici tedbir alma

Rize ili ülkemizin en çok yağış alan (ülke geneli m² düşen yıllık yağış miktarı 650 kg iken Rize ilinde bu oran m² 2236 kg'dır). Rize ili zayıf jeolojik oluşumu ve sık yoğun yağış olayları, doğal bitki örtüsünün bilinçsizce cay bahçelerine dönüştürmesi, plansız yerleşim ve bu bölgelere ulaşmak için inşa edilen yollar ve sarp topografyası heyelan dâhil olmak üzere su kaynaklı tehlikelerin farklı türlerine de eğilimli hale gelmektedir. Kurumumuza 2015 yılında il genelinde heyelan ve sellerden etkilenen vatandaşlardan 3000'e yakın başvuru gelmiş ve yapılan incelemelerde %65 inde suların tahliye edilememesi (drenaj) problemleri olduğu tespit edilmiştir.

Rize İlinin heyelan ve sellere duyarlı bir afet bölgesi olduğunu ve bu bölgede yapılacak düzenlemeler ile ayrı bir imar planı oluşturulması gerektiği yapılacak olan planda yamaçlar, bugüne kadar göz ardı edilen sulu ve kuru dere yataklarında yerleşimin yeniden düzenlenmesi, yerleşim yerlerine yakın tarım arazilerinin ve kırsal yerleşim bölgelerinin bu planlar içersinde düzenlenmesi gerekmektedir. *Çalışma şu şekilde planlanmaktadır. Birinci bölümde, tehlikeleri izlemek ve afetleri önlemek için bölgesel imar ve arazi kullanım planlaması oluşturulacaktır. Risk yönetiminin temel unsurları olmakla birlikte bunlar düzgün bir şekilde uygulandığı takdirde bölgemizdeki afetselliği azaltacaktır. İkinci bölümde Bilimsel ve teknik risk değerlendirmesi yerel bilgiyle kullanılarak potansiyel riskler hakkında bölgede yaşayan halkın yanlış algılamaları düzeltilecektir. Bu bölgede yaşayan halkın heyelan ve diğer tehlikelere karşı geliştirilmiş hazırlık için risk algılamalarına yardımcı olacaktır.*

Arşiv kayıtlarımızın incelenmesinde, İlimizde oluşan sel ve heyelan afetlerinden etkilenen kişilere 1458 adet afet konutu, 572 adet eyy (evini yapana yardım) yardımı yapılmıştır. Bu yardım günümüzdeki bedeli 187.836.000,00TL'dir. İl genelinde 2013-2015

yılları arasında Belediye ve Özel İdare mücavir alanlarında aşırı yağışlar nedeniyle 89.699.817,92 TL altyapı hasarı meydana gelmiştir.

Bu alanda dünyadaki iyi uygulamalar incelendiğinde İlimiz afetselliğine benzeyen A.B.D'nin Los Angeles Eyaleti, Kaliforniya Şehrindeki yamaçlarda bulunan evlerde iyileştirme çalışmaları yapılmadan öncesi ve sonrasına ait hasarlara ilişkin çalışma aşağıdaki tabloda verilmiştir.* [1]

	YAMAÇLARDA EV SAYISI	HASARLI EVLER		TOPLAM HASAR	ORTALAMA MALİYET
		SAYI	YÜZDE		
1952 ÖNCESİ: ZEMİN MÜHENDİSLİĞİ YA DA MÜHENDİSLİK ÇALIŞMALARI ZORUNLU DEĞİL	10000	1040	10	3.300.000,00\$	300\$
1952 -1963 ARASI: ZEMİN MÜHENDİSLİĞİ YA DA MÜHENDİSLİK ÇALIŞMALARI GEREKLİ ANCAK MİNİMUM MÜHENDİSLİK ÇALIŞMALARI	27000	350	1,3	2.767.000,00\$	100\$
1963-1969 ARASI: ZEMİN MÜHENDİSLİĞİ YA DA MÜHENDİSLİK ÇALIŞMALARI ZORUNLUDUR	11000	17	0,15	80.000,00\$	7\$

Sonuç olarak bölgemizde yapılacak afet riskleri bilinçlendirme eğitimleri, gerekli yasal düzenlemeler ve kontrol mekanizmasının güçlendirilmesiyle, heyelan ve sel afetselliğinin ilimizde yukarıdaki tabloya benzer bir oranda (%66) azalma olacağı öngörülmektedir.

KAYNAKLAR

[1] *Keller, E. A. (2000). Environmental geology. Prentice Hall, 562 p.